

**Секція «Іноваційні технології вирощування овочевих та плодових культур,
впровадження їх у виробництво»**

УДК 631.811:634.8(477.73)

**ВПЛИВ РІСТСТИМУЛЮЮЧИХ РЕЧОВИН НА АГРОБІОЛОГІЧНІ
ПОКАЗНИКИ ТЕХНІЧНИХ СОРТІВ ВІНОГРАДУ**

Нікончук Н. В., канд. с.-г. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
Баратова Мохіділ,
Андижанський сільськогосподарський інститут,
Узбекистан

Використання значних доз хімічних пестицидів та добрив є стресовим фактором для рослин, що негативно впливає на продуктивність насаджень, якість продукції та навколишнє середовище. Важливим інструментом для зменшення негативного впливу цих факторів на ріст і розвиток виноградної рослини може стати застосування регуляторів (біостимуляторів) росту рослин – природних і синтетичних органічних сполук, котрі в малих дозах активно впливають на обмін речовин рослин, викликають стимуляцію або пригнічення їх росту. Значна частина цих стимуляторів прискорює і підсилює біохімічні реакції, що відбуваються в рослинах, впливаючи на фізіологічні процеси та здатність рослин протистояти стресам.

Дослідження впливу стимулятора росту Гумісол на агробіологічні показники проводили на технічних сортах винограду Аліготе, Ркацітелі, Каберне Совіньон та Сухолиманський білий. Схемою досліджень передбачені наступні варіанти: 1 - контроль (обробка водою); 2 - обробка препаратом Гумісол (норма витрати препарату 20 мл на 10 л води). Обробіток проводили в три терміни: перед цвітінням, у період росту і на початку дозрівання.

Дослідженнями впливу біостимулятора Гумісол на показники росту, розвитку та продуктивності виноградної рослини, стійкості рослин до несприятливих факторів навколишнього середовища було встановлено, що обробка стимулятором позитивно впливала на приріст однорічних пагонів та кількості пагонів на 1 кущ (рис.). Застосування біорегулятора сприяло посиленню росту рослин до оптимального рівня, а також покращувало визрівання пагонів, що сприяло кращій підготовці кущів до фази зимового спокою. На всіх досліджуваних сортах спостерігалось збільшення загального приросту, в порівнянні з контролем. Аналізуючи загальний приріст однорічних пагонів за роками, помітно, що даний показник значно відрізнявся. Так приріст однорічних пагонів у 2019 році зростав від 4,1 м у сорту Аліготе до 3,0 м на рослину в сорту Сухолиманський білий. У сорту Сухолиманський білий у 2020 році приріст був меншим в порівнянні з 2019. Така закономірність спостерігалась у всіх досліджуваних сортів.

Вона зумовлена тим, що в 2019 році кліматичні умови були значно сприятливіші для росту та розвитку винограду, порівняно з 2020 роком.

За період досліджень найменші за довжиною пагонів визначено в сорту Аліготе в (середньому 0,97 см), що істотно нижче порівняно з іншими сортами.

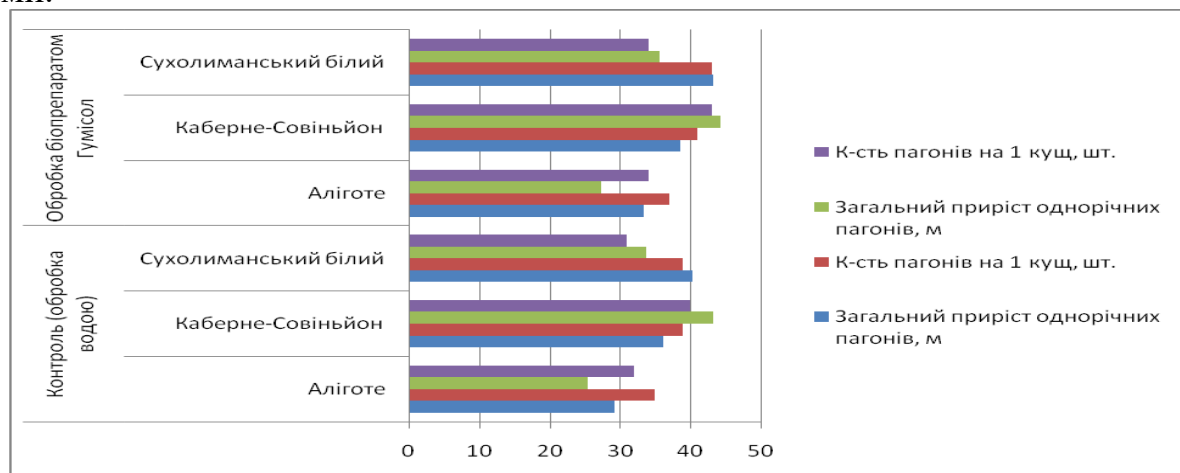

Рис. Агробіологічні показники рослин винограду при застосуванні стимулятора росту Гумісол (середнє 2019-2020 рр.)

Вищим показник був у кущів сорту Каберне-Савіньйон та Сухолиманський білий. Кількість пагонів, в середньому, на один кущ, коливалася в межах від 32 до 41 пагона.

Збільшення кількості пагонів при застосуванні стимулятора росту Гумісол виявлено у всіх сортів, які досліджувалися. Найбільша кількість пагонів на один кущ спостерігалася у сорту Каберне-Савіньйон. У сорту Сухолиманський білий кількість пагонів коливалася в незначних межах і була майже однакова – 37-38 пагонів. Сорт Аліготе (контроль), де стимулятор росту Гумісол не застосовувався, показав найгірші результати за цим показником.

Разом із ростом пагонів, відзначався ріст довжини міжвузля, яке збільшувалося в дослідних варіантах на 10 - 12%, що сприяло кращому провітрюванню кущів, а відповідно зменшувалася вірогідність враження грибковими захворюваннями винограду.

Обприскування Гумісолом стимулювало розвиток фотосинтетичної діяльності в тканинах листків та здійснював вплив на збільшення площі листової поверхні в порівнянні з контрольним варіантом, що безумовно посилювало процеси фотосинтезу в листках. Обробка біопрепаратом впливала на облистяність пагонів та на площу листової поверхні.

Так, площа одного листка в середньому за два роки досліджень, зростала у сорту Каберне Совіньйон на 12,91 см², у сорту Сухолиманський білий – на 11,63 см², та найсуттєвішим це зростання спостерігалася у сорту Аліготе – на 18,65 см². Відповідно до цього збільшувалася і площа листків на одному кущі від 0,66 до 1,2 м².

Отже, проведені дослідження показали, що стимулятор росту Гумісол при застосуванні на досліджуваних сортах технічного винограду впливав на

агробіологічні показники розвитку: посилюється ріст пагонів, збільшується їх діаметр, загальний обсяг приросту й листкова поверхня кущів.

УДК 001: 631.52:635.64:631.67(477.72)

КІММЕРІЄЦЬ І КУМАЧ – ПЕРСПЕКТИВНІ СОРТИ ТОМАТА ДЛЯ ЦІЛЬНОПЛІДНОГО КОНСЕРВУВАННЯ

Косенко Н. П., канд. с.-г. наук
Бондаренко К. О., науковий співробітник
Інститут зрошуваного землеробства НААН України

Метою селекційної роботи є створення нових сортів томата, що відповідають моделі сорту: потенційна врожайність плодів 80–100 т/га, сорт промислового типу, адаптований до умов півдня України, з високою дружністю досягання (наявність на момент збирання не менше 75% стиглих плодів); плоди червоного кольору, щільні, м'ясисті, товарність плодів – 85–95%, зберігання товарних якостей плодів на рослині впродовж 20–25 днів після масового досягання. Плоди за фізико-механічними властивостями відповідають вимогам механізованого збирання: питомий опір на роздавлювання – не менше 70 г на 1 г маси, зусилля на відрив плода – 1,2–2,2 кг, уміст у плодах сухої речовини 5,6–6,0 %, цукру – 3,5–4,0%, вітаміну С – понад 22 мг/100г, відходів (шкірка, насіння, целюлоза) – 4,5–5,5 %, рН соку – 4,2–4,4, кислотний індекс (відношення цукор: кислота) – не менше 7. В якості вихідного матеріалу для селекційної роботи використовуються зразки із колекції лабораторії овочівництва ІЗЗ НААН, Інституту овочівництва і баштанництва НААН, Південної ДСГДС ІВПіМ НААН, Придністровського НДІ сільського господарства, фірм Nunhems, Syngenta Seeds, (Нідерланди), ICI Сементі (Італія), Clause VS (Франція), United Genetics, Lark Seeds (США), Superior (Сербія), Semo (Чехія), Agro-TIP (Німеччина).

За останні роки вченими нашого інституту створено ряд сортів, адаптованих до умов півдня України, вісім із яких занесені до Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні та захищені патентами України.

Сорт 'Кіммерієць' за строком дозрівання середньоранній, вегетаційний період від масових сходів до початку дозрівання плодів складає 104–108 діб. Рослина за типом розвитку детермінантна, висота куща 50–55 см, прямостояча, добре облиствлена. Листок – середній за розміром, двічіперистий, зеленого забарвлення, з помірною глясуватістю та пухирчатістю. Суцвіття – просте (в основному 1 гілка). Фасціація першої квітки суцвіття – відсутня. Квітконіжка – без відокремлюючого шару. Плоди за форми грушоподібні, щільні, м'ясисті, (кількість камер – 2–3,